

POSTANOWIENIE

Dnia 28 stycznia 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Paweł Grzegorzcyk

w sprawie z powództwa [...] Bank spółki akcyjnej w W.

przeciwko M. M.

o zapłatę,

na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 28 stycznia 2022 r.,

na skutek skargi kasacyjnej pozwanego

od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...]

z dnia 29 grudnia 2020 r., sygn. akt I AGa [...],

1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

2. zasądza od pozwanego na rzecz powódki kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych tytułem kosztów postępowania kasacyjnego;

3. przyznaje od Skarbu Państwa - Sądu Apelacyjnego w [...] adwokatowi P. T. kwotę 5400 (pięć tysięcy czterysta 00/100) złotych powiększoną o kwotę należnego podatku od towarów i usług, tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej skarżącemu z urzędu w postępowaniu kasacyjnym.

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten

odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący M. M. powołał się na potrzebę wykładni art. 75 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. – Prawo bankowe (jedn. tekst: Dz. U. z 2021 r., poz. 2439, dalej – „pr. bank.”) w związku z art. 89 k.c. w aspekcie dopuszczalności zastrzeżenia warunku przy czynności wypowiedzenia umowy kredytu. Wskazał także na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej wynikającą z naruszenia przepisów postępowania polegającego na braku przeprowadzenia wnioskowanych dowodów.

Powołanie się na potrzebę wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów (art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c.) wymaga wykazania, że określony przepis prawa lub zespół tych przepisów, mimo że budzi poważne wątpliwości, nie doczekał się wykładni albo niejednolita wykładnia wywołuje wyraźnie wskazane przez skarżącego rozbieżności w judykaturze w odniesieniu do identycznych lub podobnych stanów faktycznych, które należy przytoczyć (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 13 czerwca 2008 r., III CSK 104/08, niepubl. i z dnia 28 marca 2007 r., II CSK 84/07, niepubl.).

Problematyka dopuszczalności zastrzeżenia warunku przy wypowiedzeniu umowy była przedmiotem licznych wypowiedzi Sądu Najwyższego. W szczególności, w postanowieniu składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 22 marca 2013 r., III CZP 85/12, OSNC 2013, nr 11, poz. 132, Sąd Najwyższy wskazał, że praktyka potwierdza dokonywanie także jednostronnych czynności prawnych z zastrzeżeniem warunku polegającego na spełnieniu lub niespełnieniu świadczenia. W wyroku Sądu Najwyższego z dnia

8 września 2016 r., II CSK 750/15, niepubl., wprost dopuszczono możliwość zastrzeżenia warunku przy wypowiedzeniu umowy kredytowej, z zastrzeżeniem konieczności oceny takiego postanowienia w kontekście całokształtu postanowień konkretnej umowy (por. również wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2015 r., V CSK 698/14, niepubl.). W judykaturze zwrócono także uwagę, że konstrukcja warunkowego wypowiedzenia umowy ma charakter „prokonsumencki”, ponieważ zapewnia klientowi banku dodatkową możliwość zachowania wiążącej umowy (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 25 czerwca 2020 r., V CSK 56/20, niepubl.). Skarżący nie wskazał, aby stanowisko to zostało w nowszym orzecznictwie Sądu Najwyższego zanegowane lub podane w wątpliwość.

W tym stanie rzeczy okoliczność, że orzeczenia niektórych sądów powszechnych, wydane na kanwie konkretnych stanów faktycznych, zmierzają w przeciwnym kierunku, nie oznacza, że zachodzi przyczyna kasacyjna określona w art. 398⁹ § 1 pkt 2 k.p.c. Nie każda bowiem rozbieżność w judykaturze uzasadnia kolejną wypowiedź jurysdykcyjną Sądu Najwyższego, zwłaszcza, jeżeli zważyć, że ostateczna ocena dopuszczalności zastrzeżenia warunku przy wypowiedzeniu umowy powinna przebiegać na tle konkretnej umowy i jej postanowień, z uwzględnieniem wszystkich okoliczności sprawy. *In casu* Sąd Apelacyjny przyjął, że wypowiedzenie zostało dokonane pod warunkiem potestatywnym i rozwiązującym. Oceniał również, że taka konstrukcja wypowiedzenia nie niosła za sobą żadnego zagrożenia dla pozwanego i w istocie działała na jego korzyść. Z wniosku nie wynikały przekonujące argumenty przemawiające za podważeniem tej oceny – przeciwnie, stanowisko to pozostawało w zgodzie z linią orzecznictwa Sądu Najwyższego (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 28 maja 2020 r., I CSK 547/19, niepubl., w którym zwrócono uwagę, że argumenty przeciwko możliwości dokonania wypowiedzenia pod warunkiem dotyczą stworzenia stanu niepewności po stronie adresata wypowiedzenia, warunek zaś, jaki zastrzeżono na kanwie rozstrzyganej sprawy, nie mógł wywołać u pozwanego żadnego stanu niepewności, ponieważ posiadał on stuprocentową wiedzę, czy dokonał spłaty zadłużenia, czy też nie).

Z wniosku nie wynikało również, aby skarga kasacyjna była oczywiście uzasadniona. Sąd Apelacyjny wyjaśnił, z jakich przyczyn nie przeprowadził objętych

wnioskami dowodów, wskazując z jednej strony na niedochowanie wymagania złożenia zastrzeżenia zgodnie z art. 162 k.p.c., z drugiej zaś na zbyteczność niektórych spośród wnioskowanych dowodów wobec bezspornego charakteru faktów związanych z wysokością i zasadami naliczania prowizji. Przepis art. 162 k.p.c. nie został objęty podstawami kasacyjnymi, co pozostawiało dokonaną w tym punkcie ocenę poza kognicją Sądu Najwyższego (art. 398¹³ § 1 k.p.c.). W pozostałym zakresie, z lakonicznego uzasadnienia wniosku nie wynikało, aby decyzja Sądu Apelacyjnego była nieprawidłowa, a tym bardziej by zaniechanie przeprowadzenia rozważanych dowodów doprowadziło do wydania orzeczenia dotkniętego elementarną wadliwością, dostrzegalną już na pierwszy rzut oka, co stanowi założenie przyczyny kasacyjnej określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18, niepubl.).

Należało zatem uznać, że skarżący nie wykazał twierdzonych przyczyn kasacyjnych.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2 i art. 98 § 1 w związku z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji. O kosztach należnych pełnomocnikowi z urzędu orzeczono z uwzględnieniem § 4 ust. 2 i 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez adwokata z urzędu (jedn. tekst: Dz. U. z 2019 r., poz. 18).